

**Protocol overlijden van een verpleeghuisbewoner na een val met specialist
ouderengeneeskunde als hoofdbehandelaar
Ingangsdatum: 1 april 2011**

Inleiding

Jaarlijks overlijden circa 550 ouderen in een verpleeghuis na een val. Wettelijk gezien is een dergelijk overlijden een niet-natuurlijk overlijden, waarbij vervolgens zowel de forensisch arts als de politie worden ingeschakeld. De inzet van de politie is mogelijk niet in alle gevallen nodig.

Dit protocol wil duidelijke regels opstellen hoe te handelen in geval van een overlijden in een verpleeghuis in de provincie Utrecht na een val, waarbij de specialist ouderengeneeskunde de hoofdbehandelaar is. Uitgangspunt van dit protocol is, dat de politie alleen wordt ingeschakeld in die gevallen waarin dat echt noodzakelijk is.

Dit protocol geldt niet voor verzorgingshuispatiënten, waarbij de huisarts de hoofdbehandelaar is. Dit heeft te maken met het feit, dat de huisartsen niet betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van dit protocol. Wellicht kan de reikwijdte van dit protocol in de toekomst worden uitgebreid.

Met forensisch arts wordt de gemeentelijk lijkschouwer bedoeld.

Voor de leesbaarheid wordt telkens de mannelijke aanspreekvorm gebruikt.

Procedure bij overlijden

Deze procedure geldt in geval een persoon in een verpleeghuis overlijdt na een val.

1. Als het overlijden van de patiënt op korte termijn verwacht wordt, vult de behandelend arts het format 'Specialist ouderengeneeskunde: Afhandeling van het overlijden van een verpleeghuisbewoner na een val' digitaal in.
2. Als het overlijden van de patiënt tijdens de avond-, nacht- of weekenddienst verwacht wordt, informeert de specialist ouderengeneeskunde de dienstdoende arts over het ingevulde format en de afhandeling van het overlijden.
3. Bij overlijden bespreekt de behandelend arts met de wettelijk vertegenwoordiger en/of familie de gang van zaken door en bereidt de familie voor op de te volgen procedure (indien mogelijk al voor het overlijden). De verzorging is op de hoogte van de te volgen procedure.
4. De behandelend arts neemt telefonisch contact op met de forensisch arts (rechtstreeks op 030-6086018, niet via de politiemeldkamer).
5. De behandelend arts meldt aan de forensisch arts de toedracht van de val, de hoofdpunten van beloop en de behandeling. Tevens wordt informatie gegeven over de mobiliteit voorafgaand aan de val, bedlegerigheid nadien en het beeld bij overlijden.
6. Indien na telefonisch overleg met de forensisch arts blijkt dat sprake is van een natuurlijk overlijden, geeft de behandelend arts een verklaring van overlijden af.

7. De (dienstdoende) specialist ouderengeneeskunde is ter plaatse aanwezig en vangt de forensisch arts op, Eventueel kan hier na telefonisch overleg met de betrokken forensisch arts worden afgeweken. Mocht de SO voor een spoedgeval weggeroepen worden laat deze zijn/haar telefoonnummer achter waarop hij/zij bereikbaar is voor overleg.
8. De behandelend arts zorgt ervoor dat het patiëntendossier beschikbaar is (naast personalia van de overledene (voornamen, achternaam, geboortedatum, geboorteplaats, adres en woonplaats) ook een beschrijving van de toedracht van de val). Tevens is een kopie van het identiteitsbewijs voorhanden voor identificatie van het lichaam.
9. Indien sprake is van een niet-natuurlijk overlijden, wordt het stoffelijk overschot niet verplaatst en niet aangeraakt. De forensisch arts komt ter plaatse.
10. In het verpleeghuis (of ter plaatse) zijn voor de forensisch arts de volgende vragen van belang:
 - A) is alle informatie voor de forensisch arts beschikbaar voordat de feitelijke lijkschouw plaats vindt? Het door de behandelend arts digitaal ingevulde format moet hierin voldoende duidelijkheid geven.
 - B) is informatie voorhanden dat sprake zou kunnen zijn van een misdrijf en/of is de politie al in een eerder stadium voorafgaand aan het overlijden bij het incident betrokken?
 1. lijkschouw + forensisch onderzoek aan het lichaam in samenwerking met forensisch arts
 2. forensisch onderzoek op de plaats incident/misdrijf
 3. heeft het incident plaats gevonden in de zorginstelling waar de patiënt is overleden of op een andere plaats?
 - C) heeft melding aan de inspectie voor de gezondheidszorg zin?
11. De forensisch arts verricht de lijkschouw.
12. Indien de forensisch arts van oordeel is, dat sprake is van een natuurlijk overlijden, geeft hij een verklaring van overlijden af.
13. Indien de forensisch arts van oordeel is, dat sprake is van een niet-natuurlijk overlijden, rapporteert de forensisch arts zijn bevindingen aan de officier van justitie.
14. De officier van justitie kan beslissen
 1. het lichaam vrij te geven zonder nader onderzoek door forensisch arts en politie;
 2. de forensisch arts nader onderzoek te laten instellen en hieromtrent te rapporteren. Politieonderzoek is niet nodig. Het lichaam wordt vrijgegeven;
 3. de forensisch arts samen met politie een onderzoek in te laten stellen, waarna de officier van justitie beslist over het vervolg. Indien mogelijk wordt besloten over vrijgave van het lichaam;
 4. de politie onderzoek in te laten stellen naar de toedracht, zonder dat binnen de instelling onderzoek hoeft plaats te vinden. Indien mogelijk wordt besloten over de vrijgave van het lichaam;

5. de politie onverwijld in de instelling onderzoek te laten doen. Indien mogelijk wordt besloten over de vrijgave van het lichaam;
6. politie onverwijld onderzoek te laten doen buiten de instelling. Indien mogelijk wordt besloten over de vrijgave van het lichaam.

Indien wordt besloten tot politie-inzet, neemt de forensisch arts contact op met de politie via de politiemeldkamer.

15. In het geval van 14 onder 1 of 2:

- a. de forensisch arts laat de papieren achter voor de begrafenisondernemer;
- b. de officier van justitie maakt de verklaring van geen bezwaar op en stuurt deze burgerlijke stand van de gemeente waar het overlijden heeft plaatsgevonden. De begrafenisondernemer kan direct aangifte doen van het overlijden en hoeft niet meer langs het parket in Utrecht;
- c. de forensisch arts mailt het schouwverslag zo spoedig mogelijk naar de afdeling bijzondere administraties van het parket Utrecht (emailadres: bijzondere.administratie.utrecht@om.nl) en naar de Forensische Opsporing (emailadres: utr-fo-lijkschouw@utrecht.politie.nl)

16. In het geval van 14 onder 3, 4, 5 en 6 worden de tactische en technische recherche ingeschakeld. Indien het lichaam niet wordt vrijgegeven, wordt het lichaam getransporteerd naar een van de politiemortuaria in Amersfoort of Nieuwegein.

Evaluatie protocol

Het protocol is in 2012 geëvalueerd. Voor verbetering van de communicatie over de toedracht van het overlijden en de overdracht van de gegevens naar de forensisch arts is een format ontwikkeld. Dit format moet (zoveel mogelijk) door de **behandelend** arts (dus niet zijn of haar waarnemer) *digitaal* worden ingevuld en aan de forensisch arts worden overgedragen.